

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra ROSKILDE-RIIM

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter", i Grundtvig, N. F. S.: *N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter*, Gyldendalske Boghandel, 1904-1909, s. 424.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-grundtvig02val-shoot-idm139691383119472/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter

Roskilde-Riim

livet med en Bæk, der udspringer under Herrens Tempel, rinder igennem Dæien, hvor Træer og Urter grøntes ved dens Bred, og strømmer ud i det døde Hav for at gøre dets Vande friske. En Arm af denne Strøm er gennem Isefjorden naaet ind til Roskilde, og her har den dannet en Rosen-Kilde, i hvis Daab Slægt efter Slægt er bleven rensat og oprejst. Ved denne Kilde byggedes i Harald Blaatands Dage det første Kirkehus af Træ, der siden afløstes af den herlige Dornkirke, og om den Kildes Bred har kristne Fædres Liv i mange Led udfoldet sig som et duftende Rosenbed. Støvet af de henfarne Konger og Bisper ligger nu gemt som Rosenblade i deres Kister, indtil de paa den store Dag skal opstaa og blomstre om Guds Trone. Men i de sidste Tider synes det, som Kilden er ved at udtørres og overgroes med Ugræs. Faa er de, som nu med ydmygt Sind søger dens Lægedoms Væld. Digteren slutter derfor med et kraftigt Op- raab til Bispem, Provsterne og Præsterne om ikke at lade sig søvndybsse i Vantroens Nat og Taagedunster, men holde trofast Vagt over Hjorden og kæmpe djærvt imod alle dem, der vil lokke det stakkels Folk bort fra Livets Kilde.

Efter Grundtvigs eget Skøn gjorde det lange Kvad et stærkt Indtryk paa adskillige af de forsamlede »Klerke«. Men efter et Øjenvidnes Beretning var der ikke faa af de højærværdige Tilhørere, som faldt i Søvn under Læsningen. Det er den daværende Adjunkt ved Roskilde Latinskole, senere Provst Daniel P. Smith, der i sine Erindringer giver følgende Skildring af den mærkelige Begivenhed¹:

»Grundtvig — var i Roskilde ved Landemødet — for at forelæse sin herlige Bog »Roskilde-Riim«, hvori hans Mesterstykker, Biskop Vilhelm og Ole Vind, findes. Han logerte hos mig og laante mig sit Manuskript at læse, saa jeg havde dobbelt saa godt af at høre ham med sin dybe, monotone Stemme saa godt som syngende det for i en stadig Bølgegang. De andre Forhandlinger var endte, de gode Provster havde holdt et dygtigt Maaltid, faaet en Pibe til Kaffeen, men ikke ingen Siesta. De maatte atter op i Landemødesalen, og Kl. 9 Aften begyndte vor Poet og Kapellan. Han sad ved Siden af den gode Amtsprovst Bøgh, vor fælles Patron, som med en Engels Taalmodighed lændte Lysene igen, hvergang Grundtvigs Begejstring spyttede dem ud. Mønter var mindre taalmodig, men reiste sig og gik omkring og bladede i Bibliothekets Bøger, men hos de øvrige Amtsprovster gik Naturen over Optagelsen; de sov, og blandt andre saa snorkede Provst Hammond fælt. Men da løftede Grundtvig sin Tordenrøst, da han kom paa sin poetiske Vandring til »Kirkesvalen, hvor han saa' Lys, tog Mod til sig og traadte ind, og til sin Forundring ser Bisper og Ridderkors paa Præstekjoler og alle Bis-

¹ Trykt i Kirkehistoriske Samlinger 3. Række. 4. Bind. Side 679—80.

Roskilde-Riim

pers Portrætter paa Væggen», saa raabte han overlydt: »Siddet vel, I Bisper alle! fra Palladius til Balle«—og saa tiltaler han Biskoppen som »gamle Baltzers Søn«. Bispem tabte Bogen af Haand, Provsterne vaagnede alle, og dersom Hammond havde haft nogle Haar, saa havde de rejst sig af Skræk over hans stirrende Øjne. Det gik ud paa Aftenen og det var nær ved Midnat, da Grundtvig puttede sit Manuskript i Lommen, og vi skulde til at gaa i Halvskumring langs med Omgangen til den mørke Vindeltrappe, inden vi kunde naa Kirken, hvor Billederne i Maanelys bevægede sig som opvaagnede af Troldmanden Grundtvig. Den forunderlige Nøst, hvormed Provsterne trængte sig forbi hverandre, tydede virkelig paa nogen Hjerteklappen, saa jeg og Grundtvig gik allerbagest, og jeg kunde ikke bære mig for at hviske til ham: »De gode Prælater har De gjort bange, og de tænker: den som kommer allersidst, skal i den sorte Gryde«. Grundtvig skoggerlo, og vi gik hjem til Sengs«. —

En anden Scene, der knytter sig til Oplæsning af Roskilde-Riim, har Grundtvig selv fortalt i Roskilde Saga. Det var, da han i Adventstiden 1812 hjemme i Udby Præstegaard læste nogle Stykker af sit Digt højt for sin døende Fader og irestede ham saaledes med de kære Minder fra hans Ungdomstid i Roskilde Skole og de opbyggelige Vers om Stjernen, der skinner over de Kristnes Grave, at Oldingen i høj Begejstring gav ham sin Veisignelse med de Ord: »Saa skal Herren treste dig i din sidste Time, som du har trøstet mig; thi du sang Israels Gud Salmer!«

Det Haandskrift, hvoraf Grundtvig læste sit Digt højt i Roskilde og Udby, findes endnu. Han sendte det ogsaa til sin Broder Otto i Torkildstrup, der kun med Møje stavede sig igennem deis Kræftløser, men som var meget glad ved, hvad der deri var skrevet om hans Fader og Farfader. Naar man sammenligner dette Haandskrift med den trykte Udgave, hvis Tilegnelsesdigt er dateret Juleaften 1813, og som udkom i Februar 1814, da viser det sig, at Forf. i det forløbne Aar har omarbejdet og udvidet sit Værk meget. Tidsforholdene havde ogsaa ændret sig overordentlig, og dette satte især sit Præg paa det Tilegnelsesdigt, som Grundtvig skrev til Kong Frederik den Sjette foran Roskilde-Riim. Napoleon havde lidt sit store Nederlag i Rusland og havde maattet vige Marken i Tyskland for sine allierede Fjender. Disses vældige Overmagt truede Danmarks Grænse, og Faren for, at Kongen skulde miste Norge, var overhængende. For Grundtvig maatte disse Udsigter tykkes dobbelt skæbnesvangre, fordi han paa den Tid higede stærkt efter selv at vinde Ansættelse ved det nye Universitet i Kristiania, hvorom mange spredte Udtalelser i Roskilde-Riim bl. a. bærer Vidne. I den Stemning, som herved fremkaldtes hos ham, skrev han det mærkelige Digt til Kongen, hvis Varsler just ikke samstemmer med de paafølgende historiske Tildragelser.

Grundtvig havde selv en Følelse af, at det vilde være vanskeligt